
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของ
ครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาคีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา นราธิวาส

Academic Leadership of School Administrators as Perceived by Teachers in
the Sanka–Lakiri Educational Network Narathiwat Secondary Educational
Service Area Office

ตุแวดะ กุจิ¹, ร.ต.อ.ดร.นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา²

Tuwaedah Kuji¹, Pol.Capt.Dr. Nirut Nantamaswangnara²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

Abstract

The purpose of this study was twofold: (1) to examine the level of Academic Leadership of School Administrators as Perceived by Teachers in the Sanka–Lakiri Educational Network, Narathiwat Secondary Educational Service Area Office; and (2) to compare the levels of academic leadership as perceived by teachers, classified by gender, school size, and years of work experience. The study sample comprised 162 teachers from eight schools in the Sanka–Lakiri Educational Network during the 2025 academic year. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis included arithmetic mean, standard deviation, t-test, and F-test (One–Way ANOVA), analyzed using a statistical software package.

Research result can be concluded as follows; (1) the overall level of academic leadership of school administrators was rated as high. When considering each dimension, two aspects were rated at the highest level: the development of learning resources, which showed the highest mean score, and instructional management. Other dimensions were rated at a high level, including curriculum and instruction administration, followed by educational supervision, and lastly, goal and mission setting, which had the lowest mean score; and (2) the comparison of academic leadership levels across the five dimensions classified by gender, school size, and years of work experience showed no statistically significant differences, both overall and in each dimension.

Keywords: Academic Leadership, Educational institution administrators

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง จำแนกตาม เพศ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 162 คน จาก 8 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ

(F-test) หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง ใน 5 ด้าน จำแนกตาม เพศ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการมีการกระจายอำนาจการบริหารงาน และการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) ซึ่งงานทั้ง 4 ด้านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจ และเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจหลัก ต้องใส่ใจ และตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง เรียนรู้ และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนาด้านงานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน (รัชนิ พงษ์สุวรรณ, 2567: 75)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐาน เพื่อพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการสอนและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนทางการศึกษามีความสามารถในการสื่อสาร และแสดงให้เห็นนักเรียน ครู และผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นแรงขับเคลื่อน และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างเหมาะสม จะสามารถส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่าง

เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่ได้จำกัดเพียงการบริหารงานในเชิงนโยบายเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการเป็นแบบอย่างด้านวิชาการ การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตร การใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านวัฒนธรรม ศาสนา และบริบททางสังคม จึงมีความจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และส่งผลให้ครูผู้สอนมีความพร้อมในการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส. 2568: 25) พบว่า คะแนนเฉลี่ยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ทุกรายวิชามีค่าต่ำกว่าระดับประเทศและระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการทบทวนบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพวิชาการของสถานศึกษาในพื้นที่นี้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยเน้นศึกษาจากความคิดเห็นของครูผู้สอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนมุมมองจากผู้ปฏิบัติงานจริง และสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส จำแนกตาม เพศ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ตามกรอบแนวคิดของ อับเบน และฮิวจ์ (Ubben & Hughes. 1987) เวเบอร์ (Weber. 2002: 2) กลลิคแมน (Glickman 2007: 47) วันสุไลมาน แวสุหลง (2564: 40-41) และกิงกาญจน์ สุขสำราญ (2565: 38) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
3. ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน
4. ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน
5. ด้านการนิเทศการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษานราธิวาส ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 273 คน จาก 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา นราธิวาส. 2568: 10)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขต สันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษานราธิวาส ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 162 คน จาก 8 โรงเรียน ได้มาจากการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973: 727-728)

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

รุ่งนภา จันทรัส (2562: 14) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้กระบวนการ หรือเป็นเครื่องมือที่อาศัย อำนาจหรืออิทธิพลที่เหนือกว่าผู้ตามในการส่งเสริม ชี้นำชี้แนะ ผลักดัน เสริมแรง จูงใจหรือสร้างความสัมพันธ์ใน องค์การเพื่อให้ผู้ตามเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดย ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่สามารถสังเกต และวัดได้ผ่านพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้นำที่แสดงออกมา

พุดินันท์ แสงสิริวัฒน์ (2564: 26) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลของผู้นำกับผู้ตาม เพื่อนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยผู้นำเป็นผู้ใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มคนกระตุ้นชี้นำให้ผู้ตามเต็ม ใจปฏิบัติตามสิ่งต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์หรือกลุ่มเป้าหมาย

นียดา ประยงค์คุณ (2567: 15) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำแสดงออก โดยใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ เพื่อชักจูง โนมน้าว จูงใจ ดลใจ กระตุ้น ให้บุคคลหรือผู้ใต้บังคับบัญชาคล้อยตามจนเกิดความร่วมมือจาก สมาชิกกลุ่ม และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใช้อิทธิพล อำนาจ ทักษะ และบุคลิกภาพ ในการชี้นำ จูงใจ ส่งเสริม และกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความร่วมมือและปฏิบัติงานอย่าง เต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยภาวะผู้นำเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง และ แสดงออกผ่านพฤติกรรมในบริบทของระบบสังคมและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

เวลเลอร์ (Weller. 1999: 36) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรากฏ ตัวให้เห็นเสมอ

เคเซอร์ (Kaiser. 2000: 33) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) มีความรู้ ความเข้าใจที่ ทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่างๆ ของสถานศึกษา 2) มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนแบบต่าง ๆ 3) สนับสนุนให้ ครูใช้นวัตกรรมการสอน 4) เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ 5) สนับสนุนความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน 6) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการ สอนที่กำหนดไว้

สมาน มะมู (2565: 15) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานวิชาการในเรื่องต่อไปนี้ การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้อ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้อ การวัดประเมินผล และวิจัย การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรม บทบาท และภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร ทฤษฎี และแนวทางการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งแสดงออกถึงความเป็นผู้นำเชิงวิชาการ ทั้งในด้านการให้ข้อมูล การนิเทศ กำกับดูแล การเป็นแบบอย่าง และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการเรียนรู้และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories)

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของ ฟิลเลอร์ (Filler) ได้กำหนดให้สถานการณ์ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก (Leader-Member Relations) ได้แก่ ระดับของการให้ความนับถือ ความเชื่อมั่น และความไว้วางใจที่ผู้ตามมีต่อผู้นำซึ่งสะท้อนถึงการยอมรับในตัวผู้นำ

2. โครงสร้างของงาน (Task Structure) กล่าวคือ งานที่มีโครงสร้างชัดเจนต้องระบุภารกิจชัดเจน มีวิธีทำงานเพียงวิธีเดียว มีวิธีแก้ปัญหาที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนโดยแต่ละคนรู้บทบาทหน้าที่แน่นอนว่าต้องทำอะไร ทำด้วยวิธีใด เป็นต้น ตรงกันข้ามกรณีที่โครงสร้างของงานไม่ชัดเจน ได้แก่ งานมีเป้าหมายคลุมเครือ มีวิธีทำงานได้หลายวิธีขาดวิธีแก้ปัญหาที่แน่นอนขาดข้อมูลย้อนกลับ ความไม่ชัดเจนเหล่านี้จึงยากต่อการปฏิบัติงานของทั้งผู้นำและผู้ตาม ดังนั้น ถ้าโครงสร้างงานชัดเจน ผู้นำย่อมสามารถควบคุมทิศทางการทำงานของกลุ่มได้ง่ายขึ้น

3. อำนาจในตำแหน่ง (Position Power) หมายถึง อำนาจที่มากับตำแหน่งที่ผู้ดำรงอยู่อย่างเป็นทางการ ซึ่งสามารถดูได้จากการที่ผู้นำมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการให้คุณให้โทษด้วยตนเองหรือต้องเสนอการให้คุณให้โทษแก่ลูกน้องต่อผู้บังคับบัญชาของตน หรือสามารถเสนอแนะการโยกย้ายแต่งตั้งการดำรงตำแหน่งของลูกน้องต่อผู้บังคับบัญชาของตนได้มากเพียงไร สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ถึงอำนาจในตำแหน่ง

เงื่อนไขของสถานการณ์มีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละสถานการณ์อาจจะมีความเหมาะสมกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแตกต่างกันออกไปเป็นการผสมผสานกันในหลายรูปแบบ จึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อสถานการณ์แตกต่างกันผู้นำก็จะแตกต่างกัน เพื่อการบรรลุจุดหมายนั้น ๆ ได้ เช่น

สถานการณ์ A + ผู้นำแบบ A - มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในขณะที่

สถานการณ์ B + ผู้นำแบบ B - มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ถ้า

สถานการณ์ A + ผู้นำแบบ B - ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และถ้า

สถานการณ์ B + ผู้นำแบบ A - ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นต้น

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ แบ่งตามระยะการพัฒนา มี 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Trait Theories) ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Theories) และทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ปีการศึกษา 2568 จำนวน 273 คน จาก 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส. 2568: 10)

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2568 จำนวน 162 คน จาก 8 โรงเรียนได้มาจากการคำนวณจากสูตร ของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973: 727-728)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสถาบันรัชต์ภาคย์ วิทยาเขตยะลา ถึงผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อแนะนำตัว และขอความคิดเห็นของครูผู้สอน
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้ที่สถานศึกษาด้วยตนเองโดยกำหนดระยะเวลา 21 วันหรือ 3 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากมีส่วนใดที่ไม่สมบูรณ์ จึงดำเนินการขอข้อมูลเพิ่มเติม
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาใส่หมายเลขเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ขนาดของสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์คือค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นแบ่งเป็น 5 ด้าน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปร เพศ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	(n = 162)	
เพศ		
ชาย	56	34.60
หญิง	106	65.40
รวม	162	100
ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็กมีนักเรียน 1-500 คน	35	21.60
ขนาดกลางมีนักเรียน 501-1000 คน	127	78.40
รวม	162	100
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	16	9.90
10 - 20 ปี	91	56.20
มากกว่า 20 ปี	55	34.00
รวม	162	100

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส จำแนกตามตัวแปร เพศ ขนาดของสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 65.40 และเป็นเพศชาย 56 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 เมื่อพิจารณาตามขนาด ของสถานศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 78.40 และ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 และเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 อายุ 10 – 20 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็น ร้อยละ 56.20 และอายุ สูงกว่า 20 ปีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา ตาม ความคิดเห็นของครูผู้สอน ในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส จำแนกรายด้าน 5 ด้าน โดยภาพรวม

ข้อ	เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน	(n = 162)		ระดับ
		\bar{X}	S.D.	
1	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.53	0.42	มากที่สุด
2	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.56	0.37	มากที่สุด
3	ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.47	0.37	มาก
4	ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน	4.28	0.50	มาก
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.34	0.68	มาก
เฉลี่ยรวม		4.44	0.37	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ใน เครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (\bar{X} =4.44, S.D. =0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X} =4.56, S.D.=0.37) และด้านการจัดการเรียนการสอน (\bar{X} =4.53, S.D. =0.42) ส่วนด้าน อื่นๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (\bar{x} =4.47, S.D. =0.37) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา (\bar{X} =4.34, S.D. =0.68) และด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน (\bar{X} =4.28, S.D. =0.50)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อตอบสนองสมมติฐานและอธิบายผลที่ค้นพบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสัน กาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการกำกับ ดูแล และ

ส่งเสริมงานด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนับสนุนครูผู้สอนให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามี 2 ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.56 และ 4.53 ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมและทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการส่งเสริมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ในด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน และด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน สะท้อนว่าผู้บริหารมีบทบาทในการติดตาม กำกับ และให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถประสานและดูแลให้การดำเนินงานหลักสูตรเป็นไปตามมาตรฐานและเกิดประสิทธิผล แม้ระดับค่าเฉลี่ยจะไม่สูงเท่าสองด้านแรก แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ดีและเป็นที่ยอมรับของครูผู้สอน ส่วนด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนแม้อยู่ในระดับมากแต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีการกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาแต่ยังอาจต้องเสริมสร้างความชัดเจนในการสื่อสารและการสร้างการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการขับเคลื่อนเป้าหมายนั้นๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

โดยสรุปผลการศึกษาคั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรีมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่อยู่ในระดับดีมากโดยเฉพาะในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นบางส่วนที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา ชัยสิงห์ (2564: 110) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพุดมินันท์ แสงสิริวัฒน์ (2564: 85) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน และด้านการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอับดุลรอห์มัน มะมิง (2564: 93) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของมะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565: 71) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565: 72) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการจัดหลักสูตรและการสอนด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอนและด้านการกำหนดพันธกิจตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์นภัส ประหยัด (2565: 53) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในจังหวัด พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี พงษ์สุวรรณ (2567: 75) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

สรุปผล

ผลวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนและด้านการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยของลิเคิร์ต (Likert Scale) พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรเสริมสร้างบทบาทผู้นำด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนเนื่องจากผลวิจัยพบว่าด้านนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกับครู เพื่อยกระดับการบริหารวิชาการให้มีทิศทางชัดเจนยิ่งขึ้น

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรพัฒนาระบบและแหล่งเรียนรู้ให้มีความทันสมัยหลากหลายมากขึ้น แม้ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จะมีคะแนนสูงที่สุด แต่ควรต่อยอดด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อการเรียนรู้ออนไลน์มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

3. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดกิจกรรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบควรส่งเสริมการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการออกแบบการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี และการจัดกิจกรรม Active Learning เพื่อให้ครูสอดคล้องกับนโยบายด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

4. หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมระบบนิเทศภายในโรงเรียนให้เข้มแข็ง จัดให้มีระบบนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้เป็นประจำ เพื่อช่วยเหลือครูอย่างใกล้ชิดและทำให้การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

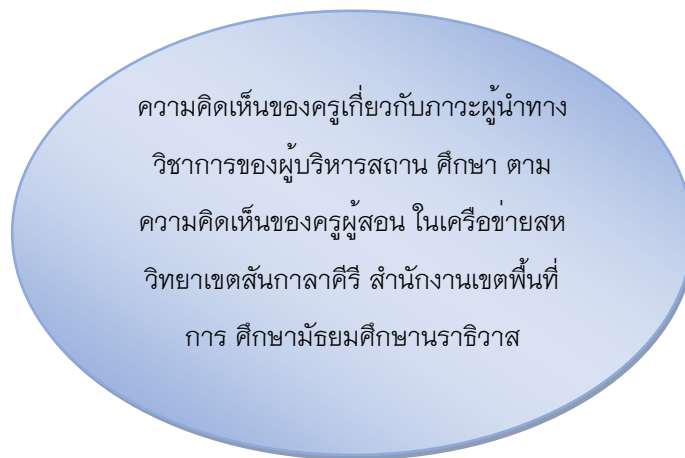
5. หน่วยงานต้นสังกัดควรสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู และชุมชน พัฒนา กลไกการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ การพัฒนาโรงเรียน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารวิชาการมีความเข้มแข็งและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างและขยายพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ผลการวิจัยมีความครอบคลุมและสามารถสะท้อนภาพภาวะผู้นำทางวิชาการในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น

2. ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods) โดยควรเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่มเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและบทบาทของผู้บริหารมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการเพิ่มเติม เช่น แรงจูงใจในการทำงาน บริบทของโรงเรียน วัฒนธรรมองค์กร หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งอาจช่วยอธิบายความแตกต่างของผลลัพธ์ได้ชัดเจนขึ้น
4. ควรศึกษาผลลัพธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อเชื่อมโยงบทบาทผู้นำของผู้บริหารกับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ ทำให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนมากขึ้น
5. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการทำงานร่วมกันของครู เพื่อทำความเข้าใจว่าภาวะผู้นำที่มีคุณภาพส่งผลต่อความร่วมมือภายในองค์กรและสภาพแวดล้อมการทำงานอย่างไร ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาโรงเรียนในภาพรวม

องค์ความรู้ใหม่

ด้านการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในเครือข่ายสหวิทยาเขตสันกาลาศีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ คือ ผู้บริหารมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบทของสถานศึกษา

References

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชยพล พานิชเลิศ และเพ็ญแข ภูผายาง. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริม การจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์ ที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม 2564 ชัยภูมิ : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ชุตินาพร เขานันไฉ. (2562). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์นี้ ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวิทยาลัยของกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี.
- ณัฐพล ธิตา. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1.** ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา
- นฤมล ลาเตชะ. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1.** สารนิพนธ์. ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ยะลา: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์.
- นันทน์ภัท ประหยัด (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- นิตยา ประยงค์คุณ. (2567). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านนังस्ता สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2.** สารนิพนธ์. ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ยะลา: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์.
- ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษามีตรสายชล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3** สารนิพนธ์. ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- ปาณิสรา โชคคณเศร์. (2563). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามความคิดของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ปิยพร บุญใบ. (2563). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- พ่องศรี วาณิชย์ศุภวงค์. (2546). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางการศึกษา**. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พุดินันท์ แสงสิริวัฒน์. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พุทธิพงษ์ ทองเขียว. (2562). **บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาการจัดการการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เพ็ญญา ศรีแปลก (2563). **การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว**. ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รัชนี พงษ์สุวรรณ (2567). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนอำเภอเมือง นครราชสีมา**. ศษ.ม.(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา
- รุ่งนภา จันท์ลี. (2562). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วันสุไลมาน แวสุหลง. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ยะลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วิภาดา ชัยสิงห์. (2564). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สตรีตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีที่ 9 (ฉบับที่ 2), พฤษภาคม – สิงหาคม.
- สมาน มะมู. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส**. (2568). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568**. นราธิวาส. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส.
- เสาวนีย์ นวลน้อย. (2560). **การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาการจัดการการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อนุชิตา สาเหล็กม. (2566). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายลุ่มแม่น้ำสายบุรี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1**. สารนิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ยะลา: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์.

-
- อภิสร กังสังข์. (2561). **บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสบ้าย้อย จังหวัดสงขลา**. สารนิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) สงขลา:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อัปดุลรอห์มัน มะมิง. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. การค้นคว้าอิสระ.ยะลา: การค้นคว้าอิสระ.**
- Anderson, C. A. D. (2000). **The importance instructional leadership behavior as perceived by Middle school teacher, middle school principal, and educational leadership Professors**. Unpublished doctoral dissertation, University of Georgia.
- Bass, B. M., and Avolio, B. J. (1994). **Transformational Leadership Development**.
- Chell, J. (2001). **Introducing Principals to the Role of Instructional Leadership**. SSTA Research Centre Report, 27(3), 1–10.
- Davis, G. A, & Thomas, M. A. (1989). **Effective schools and effective teacher**. Boston: Allynand Bacon.
- Glidkman, C.D, Gordon, S.P: and Ross–Gordon, J. M. (2007). **Supervision and Hallinger, J.S. and Murphy, S.L. (1987). Work Stress And Social Support**. Reading Hill. Greenberg, J., & Baron, R. A. (2010). Behavior in organizations (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice–Hall.
- Hallinger, Phillip and Joseph Murphy. (1985, November). **“Assessing the Instructional**
- Hoy, W. K, Miskel, C. G. (2001). **Educational administration: Theory**. Boston: McGraw–human development and education. University of Toronto. laboratory for student success at the temple university center for research in.
- Instructional leadership behaviors and student achievement. NASSP Bulletin
- Joseph, Claudet. (2000) **Integrating School Leadership Knowledge and Practice Using Multimedia Technology:Linking Nationa IStandard, Assessment, and Professional Development**. Journal of Personnel Evaluation in Education,16(1), 29 – 43.
- Kaiser, S. M. (2000). **Mapping the Learning Organization: Exploring a Model of Orga– nizational Learning**. (Ph.D. Dissertation, Louisiana State University, U.S.A).
- Krug, R. E.(1992). **Leadership and performance beyond expectations**. New York: Free Press.
- Leithwood, K (2006). **A review of the research: Educational leadership.The Massachu–settes : Addison – Wesley Publishing Company.Pola Alto,California : Consulting Psychologists. Supervision and Curriculum Development Instructional Leadership : A Developmental Approach. 7 ed. Boston : Allyn and Bacon.**
- Management Behavior of Principals,**” The Elementary School Journal. (Online). Available : [http : // wwwlip.umi.com/dissertations/fullcit/8619109](http://wwwlip.umi.com/dissertations/fullcit/8619109)
- McEwan, E. K. (1998). **Seven steps to effective instruction leadership**. CA: Macmillan
- Mickey, Beatrice H. (2000). **Instructional Leadership : A Vehicle for One Urban Principle to Effectiveness Pedagogical Restructuring in a Middle School**.
-

-
- O'Donnel, R. J., & White, G. P. (2005). **Within the accountability era: Principals**
- Seyfarth, J.T. (1999). **The Principal** : New Leadership for New Challenges. NJ : Prentice–Hall.
- Southwoth, G. (2007). "**School Leadership and Management**" Instructional Leadership in School:Reflections and empirical evidence. Available from :[http://72.14.235.104/ seach?q-cache:nYWtGw5HnO](http://72.14.235.104/search?q-cache:nYWtGw5HnO)
- Stogdill, Ralph M.(1974). **Handbook of Leadership**. New York: Free Press.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper & Row.
- Ubben, G. C,& Hughes, L. W.(1987). **The principal: Creative leadership for effective X schools**. Boston: Allyn and Bacon.
- Weber, Max. (2002). **The theory of social and economic organization (4th ed.)**. New York: The Free Press.Yukl, G. A. (1998). Leadership in organizations (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice. Hall.
- Weller, L. D. (1999). **Quality middle school leadership**. Georgia; Technomic.